

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pieni kansalaisjärjestö kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee vuoden 2026 tuloveroasteikkoa sekä erityisesti lahjoitusvähennyksen laajentamista tuloverolakiin ja sen soveltamiseen.

Järjestömme toimii Jyväskylän seudulla kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta edistävän työn parissa ja tekee siihen liittyvää vaikuttamistyötä myös Keski-Suomessa ja valtakunnallisesti. Olemme erikoistuneet maahanmuuttaneiden asioihin sekä monikulttuurisuuden kysymyksiin. Palvelemme maahanmuuttaneita, maahanmuuttajatyötä tekeviä sekä monikulttuurisuudesta kiinnostuneita. Toimintamme sisältää ohjausta ja neuvontaa, opiskelun ja työllistymisen tukemista, kotoutumisen ja hyvinvoinnin edistämistä sekä koulutusta ja konsultointia.

Yleisarvio lahjoitusvähennyksen laajennuksesta

Pidämme esityksen tavoitteita tärkeinä ja ajankohtaisina. Lahjoituskulttuurin tukeminen ja kansalaisyhteiskunnan yksityisrahoituksen vahvistaminen ovat keskeisiä myös kansalaisjärjestöstrategiassa 2023–2027. Lahjoitusvähennyksen ulottaminen myös luonnollisille henkilöille verosta tehtävänä vähennyksenä, sekä vuosi-ilmoituksen kautta tapahtuva automaattinen käsittely, ovat kannatettavia uudistuksia.

Rakenteelliset riskit: Lahjoitusvähennysoikeuden vinouttava vaikutus varainhankintaan

Haluamme nostaa esiin vakavan rakenteellisen ongelman, joka liittyy järjestöjen eriarvoiseen asemaan varainhankinnassa.

Lahjoitusvähennysoikeus edellyttää hakemista Verohallinnolta, vuosi-ilmoitusten toimittamista ja mahdollisesti tilintarkastajan nimeämistä. Näihin prosesseihin vaaditaan aikaa, asiantuntemusta ja taloudellisia resursseja. Käytännössä tämä tarkoittaa, että suurilla ja keskisuurilla järjestöillä, joilla on omat taloushallinnon asiantuntijat ja kokopäiväistä hallintohenkilöstöä, on merkittävä etulyöntiasema verrattuna pieniin, vapaaehtoistyöhön nojaaviin toimijoihin.

Näin ollen lahjoitusvähennysoikeuden käyttöönotto voi entisestään keskittyä suurten järjestöjen hyväksi ja lisätä järjestökentän sisäistä eriarvoisuutta.

Suurten toimijoiden on helpompi:

- hakea vähennyskelpoisuuden nimikettä
- markkinoida lahjoituskampanjoita tehokkaasti
- raportoida lahjoitusten käytöstä muodollisesti oikein
- kasvattaa näkyvyyttään suurten lahjoittajien suuntaan

Pienet järjestöt – jotka usein toimivat paikallisesti, innovatiivisesti ja suoraan haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien kanssa – uhkaavat jäädä sivuun. Tämän seurauksena kansalaisyhteiskunnan monimuotoisuus voi heiketä, vaikka juuri se on sen vahvuus.

Ehdotus oikeudenmukaisemmaksi toteutustavaksi

Ehdotamme, että lahjoitusvähennysoikeus laajennetaan automaattisesti kaikkiin yhdistyksiin ja säätiöihin, joilla on voimassa oleva rahankeräyslupa.

- Rahankeräyslupa on osoitus yleishyödyllisyydestä ja yhteiskunnallisesta luotettavuudesta.
- Se poistaa tarpeen hallinnollisesti raskaalle ja mahdollisesti syrjivälle toimialaperusteiselle arvioinnille.
- Tämä ratkaisu loisi yhtenäiset ja selkeät pelisäännöt ilman kohtuutonta byrokratiaa.

Lisäksi esitämme hallinnollisten vaatimusten keventämistä pienille toimijoille, esimerkiksi:

- toiminnantarkastajan hyväksymistä tilintarkastajan sijaan
- yksinkertaistettu vuosi-ilmoitusmalli pienten keräysten osalta
- mahdollisuus saada tukea ja ohjausta Verohallinnolta ilmoitusten laatimiseen

Pieni kansalaisjärjestö kannattaa lämpimästi lahjoitusvähennyksen laajentamista osaksi yhteiskunnallista varainhankintaa. Samalla haluamme muistuttaa, että toteutustavalla on ratkaiseva merkitys yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden näkökulmasta.

Esitämme seuraavat muutosehdotukset:

1. Lahjoitusvähennysoikeus tulee ulottaa automaattisesti kaikkiin rahankeräysluvan omaaviin yleishyödyllisiin järjestöihin riippumatta toimialasta.

2. Lainsäädännössä ja viranomaisohjeissa on tunnistettava varainhankinnan keskittämiskorkeat riskit isoille järjestöille ja kehitettävä mekanismeja sen tasapainottamiseksi.
3. Hallinnollisia velvoitteita ja nimitysmenettelyä on kevennettävä pienille ja resurssirajoitteisille toimijoille.

Näillä muutoksilla voidaan varmistaa, että lahjoitusvähennyksen laajentaminen todella palvelee koko kansalaisyhteiskuntaa – ei vain sen resursoiduimpia osia.

Sibomana Emmanuel
Paremmiin Yhdessä ry